

آموزه شماره ۲۱ و ۲۲

نام درس : اکولین و پاک کننده ها (صفحات ۱۰۸ تا ۱۱۳ کتاب درسی)		
کلید واژه ها : جوهرهای رنگی حلال در آب، آبرنگ مایع، سفید کننده ها		
اهداف رفتاری درس : – با ابزار و وسایل مورد نیاز در شیوه اکولین آشنا شود و نحوه نگهداری و توصیه های ایمنی را بکار گیرد. – با شیوه اکولین و پاک کننده ها تصویرسازی نماید.		
پیش دانسته های هنرجویان : نظری : دانش نظری به صورت علمی ندارند. عملی : ممکن است در دوره های تحصیلی راهنمایی و در آموزش هنر با رنگ های جوهری و کار با آنها به طور مختصر آشنا شده و تجربیات مختصری به دست آورده باشند.		
طرح درس : – هنرجویان را با ابزار و وسایل کار، شیوه به کارگیری آنها و نحوه نگهداری و توجه در استفاده از پاک کننده ها و توصیه های ایمنی مرتبط با آن آشنا سازیم. – با استفاده از رنگ های جوهری (اکولین) تصویرسازی را به هنرجویان آموزش دهیم.		
جدول طرح درس هنر آموز :		
رویکردهای یاددهی – یادگیری : رویکرد فرایندی و اکتشافی هدایت شده، روش آموزش توأم با نمایش روش کار به صورت فعال		
ارزش یابی : به صورت ژورمان (داوری) کلاسی و یا کارپوشه اثر هنرجو ارزش یابی شود. (ارزش یابی عملی با استفاده چک لیست با ارائه شاخص ها).		
مکان های بازدید : در صورت امکان بازدید از نمایشگاه های نقاشی و تصویرسازی با شیوه اکولین		
منابع و مآخذ : کتاب های مصور شده با شیوه اکولین، کتاب های مصور کودکان و نوجوانان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان کتاب های درسی مصور با شیوه اکولین به ویژه در دوره ابتدایی و سایت های هنری.		

اکولین و پاک کننده ها

آبرنگ مایع یا جوهرهای رنگی و پاک کننده (سفیدکننده): جوهرهای رنگی نیز از رنگ های حلال در آب اند و نوعی از آبرنگ مایع به شمار می آیند که با اضافه کردن آب به آن می توان آن را به هر مقدار که مورد نیاز است رقیق کرد. این گونه رنگ ها از شفافیت و درخشندگی بالایی برخوردارند که به دلیل خاصیت جذب بالا و سریع آن بر کاغذ و ایجاد بافت های تصادفی و زیبا، که از ترکیب رنگ ها با یکدیگر به دست می آید و همچنین سادگی نسبی آن نسبت به آبرنگ تصویرگران، از آن استفاده می کنند. شیوه استفاده از آبرنگ مایع (جوهرهای رنگی) درست مشابه آبرنگ است و برای رنگ آمیزی از رنگ های روشن به تیره کار را آغاز می کنیم و همچون آبرنگ می توان با روش لایه گذاری و یاخیس در خیس بر روی کاغذ با آن کار کرد و از محل برخورد دو رنگ، رنگ سوم به دست آورد. در هنگام رنگ آمیزی به جهت رنگ دهی زیاد آن بهتر است بیشتر دقت کنید تا رنگ به اندازه کافی برداشته شود. زیرا رنگ به سرعت جذب کاغذ می شود و اصلاح آن برایتان مشکل ایجاد می کند، به ویژه زمانی که بخواهید بعضی از قسمت ها را با گواش سفید کنید. مشاهده خواهید کرد که هر قدر گواش سفید بر روی رنگ بگذارید، گواش شما ته رنگ آبرنگ مایع را به خود می گیرد. این گونه رنگ ها اغلب در ظرف های شیشه ای با دهانه گشاد و یا در ظرف های شیشه ای قطره چکان دار در بازار عرضه می شود. در چند سال اخیر در کشور ما نیز شرکت های مختلفی دست به تهیه این گونه رنگ ها زده اند اما متأسفانه هنوز از کیفیت مناسبی برخوردار نیستند. اما در صورت دسترسی نداشتن به مشابه خارجی آن می توانید از رنگ های ایرانی، جوهرهای خوش نویسی و یا بودر رنگریزی مخصوص پارچه (حلال با آب) نیز استفاده کنید.

ابزار و وسایل لازم:

- ۱- آبرنگ مایع (جوهرهای رنگی) ترجیحاً از نوع قطره چکان دار
- ۲- دستمال کاغذی
- ۳- پاک کننده
- ۴- قلم موی الیاف مصنوعی آبرنگ
- ۵- چوب کبریت
- ۶- کلاف چوبی یا تخته طراحی
- ۷- پونز یا گیره طراحی (تصویر ۱).

تصویر ۱- وسایل مورد نیاز شیوه آبرنگ مایع (جوهرهای رنگی) و پاک کننده (سفیدکننده) از قبیل مایع پاک کننده، دستمال کاغذی و آبرنگ مایع را نشان می دهد.

روش کار : در این شیوه، ابتدا دستمال کاغذی را با آب مرطوب می‌کنیم. سپس با استفاده از قطره چکان آبرنگ مایع، چند قطره از رنگ دلخواه و هماهنگ را، همان گونه که در تصویر مشاهده می‌کنید، بر روی دستمال کاغذی مرطوب که چند تا خورده است می‌چکانیم. با توجه به خیس بودن سطح دستمال، رنگ به راحتی و به صورت اتفاقی بر سطح دستمال پخش می‌شود. با همین شیوه رنگ‌های دیگر را به آن اضافه می‌کنیم. نتیجه حاصله رنگ‌هایی با شکل‌های غیرمنتظره و زیباست (تصاویر ۲ و ۳).

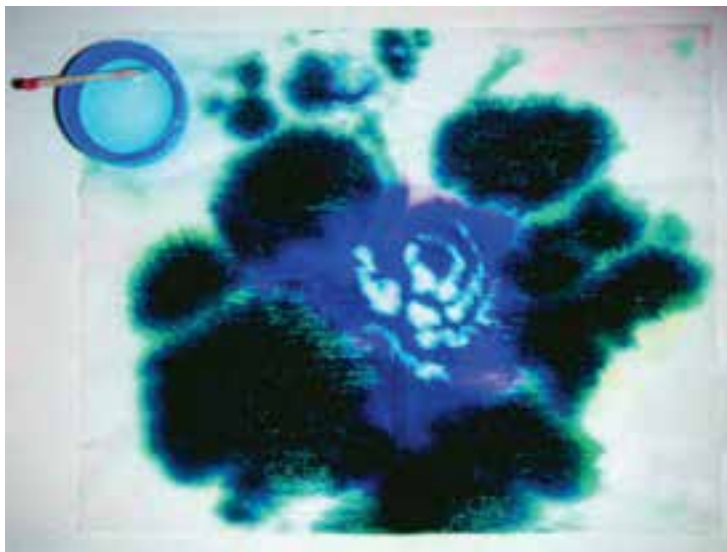

تصویر ۲- مرحله اول شیوه آبرنگ مایع (جوهرهای رنگی) و پاک‌کننده را، که با قطره‌چکان بر دستمال کاغذی مرطوب رنگ می‌چکانیم، نشان می‌دهد.

تصویر ۳- مرحله دوم رنگ آمیزی با آبرنگ مایع (جوهرهای رنگی) و پاک‌کننده را نشان می‌دهد.

بعد از پایان مرحله رنگ گذاری، تای دستمال را به دقت باز و آن را بر کلاف چوبی یا تخته طراحی توسط پونز یا گیره طراحی محکم می کنیم. بعد از این که دستمال کاغذی کاملاً خشک شد با استفاده از قلم مو یا چوب کبریت و مایع پاک کننده (سفید کننده) بر روی آن طرح مورد نظر را اجرا می کنیم. ملاحظه خواهید کرد طرح به صورت خط های سفید (نگاتیو) بر سطح رنگی دستمال کاغذی به وجود آمده و مایع پاک کننده به خوبی رنگ را پاک کرده است (تصاویر ۴ تا ۷).

تصویر ۴— مرحله سوم یعنی باز کردن تای دستمال کاغذی بعد از رنگ آمیزی را نشان می دهد. همان گونه که مشاهده می کنید با این روش می توانید به بافت های زیبا و اتفاقی دست یابید.

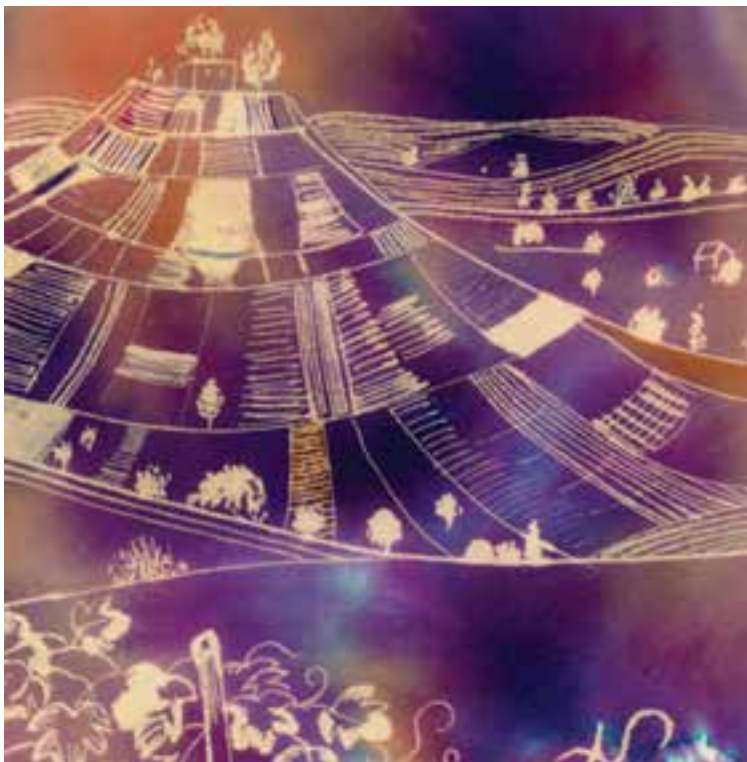

تصویر ۵— مرحله نهایی را که با استفاده از قلم مو و یا چوب کبریت طرح صورت خط های سفید یا منفی (نگاتیو) ایجاد شده نشان می دهد، اثر دانشجو مهناز سیداختیاری

برای این کار توصیه می‌گردد طرح‌هایی را، که دارای ارزش‌های خطی و بیشتر به صورت محیطی هستند، انتخاب کنید. همچنین از طرح‌هایی با جزئیات زیاد پرهیز کنید، زیرا مایع پاک کننده خط‌هایی را که پاک می‌کند اگر نزدیک به هم باشند دچار پخش شدگی خط‌های سفید یا منفی (نگاتیو) می‌گردد و این امر می‌تواند به دقت عمل طرحتان آسیب جدی برساند.

تصویر ۶- اثر دانشجو مهناز سید اختیاری

تصویر ۷- اثر دانشجو مهناز سید اختیاری

شیوه آبرنگ به صورت خیس در خیس بر روی کاغذ خشک : یکی دیگر از شیوه‌های آبرنگ به صورت خیس در خیس، شیوه خیس در خیس بر روی کاغذ خشک است و بیشتر نقاشان با این شیوه کار می‌کنند. تفاوت این شیوه با شیوه قبلی، همان‌گونه که از نامش پیداست، در آن است که برای رنگ آمیزی سطح کاغذ را خیس نمی‌کنیم. برای شروع، ابتدا کاغذ را شاسی کشی می‌کنیم و بعد از انتقال طرح بر سطح، با استفاده از قلم‌مو و آبرنگ (قرصی، لوله‌ای، مایع)، رنگ‌ها را سریع در کنار هم و گاه بر روی هم می‌گذاریم (تصویر ۸).

تصویر ۸- مراحل اجرای کار به شیوه خیس در خیس بر روی کاغذ خشک را نشان می‌دهد. همان‌طور که می‌بینید بدون آن‌که کاغذ را خیس کنند رنگ را بر روی کاغذ می‌دهند. همچنین رنگ‌های دیگر را یا در کنار و یا روی رنگ تا وقتی که خیس است قرار می‌دهند. در این روش سرعت عمل نقش بسیار مهمی دارد، اثر وی چنس بالستار

ملاحظه خواهید کرد به دلیل آن که در این شیوه سطح کاغذ خشک است کاغذ رنگ را به خود جذب می‌کند. به همین دلیل بهتر است سرعت عمل خود را بیشتر کنید. این روش در بسیاری از مواقع سطح کاغذ هم چون تخته رنگ (پالت) شما عمل خواهد کرد و رنگ‌ها را با هم بر سطح کاغذ ترکیب می‌کنند. این امر موجب می‌شود تا تصویر نسبت به شیوه خیس در خیس بر روی کاغذ خیس از جرم بیشتری برخوردار شود و این به آن دلیل است که در کاغذ خیس شده مقداری از رنگ بر سطح کاغذ پخش می‌شود. ولی در این شیوه همه رنگ جذب آن قسمت‌هایی که رنگ گذاری می‌کنیم می‌شود. بعد از خشک شدن سطح رنگ، دوباره با همین روش می‌توانید لایه‌های رنگی دیگری را بر سطح رنگی اول رنگ گذاری کنید. به یاد داشته باشید وجود نقشه حرکت و مسیر رنگ گذاری هم چنان ضروری و مهم است.

با توجه به این که ترکیب رنگ بیشتر بر سطح کاغذ در این روش اتفاق می‌افتد با استفاده از نقشه مسیر حرکت می‌توانید تا حد بسیاری جلوی خطا و اشتباهات احتمالی را بگیرید. شما می‌توانید هنرجویان را در استفاده از ابزار، شیوه مناسب و چگونگی نقشه مسیر حرکت با توجه به موضوعی که برمی‌گزینید یاری کنید (تصویر ۹).

تصویر ۹- نمونه‌ای دیگر از نقاشی به شیوه خیس در خیس بر روی کاغذ خشک را نشان می‌دهد. مشخص بودن نقشه مسیر حرکت می‌تواند در جلوگیری از اشتباه و خطا در هنگام کار به شما کمک کند. در این اثر هنرمند شروع کار را از سر پرنده‌ها آغاز و به دُم آنها ختم کرده است، اثر وی چنس بالستار

توصیه

توصیه می‌شود برای کسب مهارت کافی ابتدا تمرین‌هایی را با استفاده از آب مرکب و قلم‌مو و یا تک‌رنگ با آبرنگ انجام دهید و پس از کسب مهارت با ترکیبات رنگی مختلف کار خود را آغاز کنید. هنرمندانی چون رامبراند از این شیوه، با استفاده از آب مرکب، آثار ارزشمندی از خود به یادگار گذاشته‌اند و بسیاری از پیش‌طرح‌ها و طرح‌های سریع برای تابلوهای نقاشی خود را به این روش طراحی کرده‌اند (البته هنرجویان عزیز با این روش در کلاس طراحی آشنا گردیده‌اند و تمرین‌های کافی انجام داده‌اند) (تصاویر ۱۰ تا ۱۲).

تصویر ۱۰ — طراحی با آب مرکب و قلم‌مو به شیوه خیس در خیس بر روی کاغذ خشک، اثر رامبراند

تصویر ۱۱- طراحی با آب‌مِ مرکب و قلم‌مو به شیوه
خیس درخیس بر روی کاغذ خشک، دختر خفته، اثر رامبراند

تصویر ۱۲- تصویرسازی به شیوه خیس درخیس بر روی کاغذ
خشک، در تاریکی، اثر شون ویسایا

آموزه شماره ۲۳

مطالعه آزاد

نام درس : شیوه ایربراش (رنگ پاش) (صفحات ۱۲۰ تا ۱۳۱ کتاب درسی)		
کلید واژه‌ها : ایربراش، ماسکه کردن، کمپرسور، چسب میس کیت، رنگ های جوهری، ماسک		
اهداف رفتاری درس : با شیوه ایربراش در تصویرسازی آشنا شود.		
پیش دانسته های هنرجویان : نظری : در کتاب های هنر دوره راهنمایی با رنگ پاش های ابتدایی و ساده مانند فوتک آشنا شده است. عملی : ممکن است به صورت تجربی فعالیت هایی در این زمینه داشته باشند.		
طرح درس : از آنجایی که این درس به صورت مطالعه آزاد می باشد هنرآموزان می توانند مطالب این فصل را به صورت نمایش تصاویر کتاب های تصویرسازی و نقاشی با ایربراش و یا با استفاده از پروژکتور ارائه نمایند.		
جدول طرح درس هنرآموز :		
رویکردهای یاددهی – یادگیری : روش سخنرانی و نمایش تصاویر		
ارزشیابی : ندارد		
مکان های بازدید : نمایشگاه های تصویرسازی و نقاشی با ایربراش		
منابع و مآخذ : کتاب های مصور کودکان و نوجوانان، کتاب های علمی تصویرسازی شده و سایت های هنری		

منابع و مآخذ

منابع فارسی

- ۱- پُتر، تام و گودمان، سو، ترجمه منصور حسامی، تکنیک های گرافیک ۲، برای معماران، طراحان گرافیک و هنرمندان، تهران: جهاد دانشگاهی هنر، چاپ اول، ۱۳۷۶
- ۲- پُتر، تام و گرین استریت، باب، ترجمه اردشیر کشاورزی، تکنیک های گرافیک ۱، ابزار و روش ها برای معماران، طراحان گرافیک، نقاشان و مجسمه سازان، تهران: جهاد دانشگاهی هنر، چاپ سوم، ۱۳۷۶
- ۳- اولین نمایشگاه آسیایی آثار تصویرگران کتاب کودک، تهران: ستاد نمایشگاه آسیایی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۰
- ۴- آثار تصویرگران کتاب کودک، تهران: ستاد اولین نمایشگاه آثار تصویرگران کتاب کودک، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸
- ۵- کاج، تونی، نقاشی با آبرنگ در ۱۰ درس، ترجمه عرب علی شروه، تهران: فرهنگ سرا (یساولی)، چاپ دوم، ۱۳۷۵
- ۶- بوگا چینکا، ل. ک، بوگا چیکن، ب. م، آموزش هنر حکاکی، ترجمه نازلی اصغرزاده، تهران: نشر دنیای نو، چاپ اول، ۱۳۷۲
- ۷- جک استیمر، بادو. و، کاربرد خط و روش های طراحی، ترجمه مریم مدنی، تهران: انتشارات مارلیک، چاپ اول، ۱۳۷۶
- ۸- بلیک، وندون، نقاشی با آبرنگ، توضیح کامل تکنیک های نقاشی با آبرنگ در ۱۲ درس، مترجم: قباد شیوا، تهران: انتشارات و کتاب فروشی بهار، چاپ اول، ۱۳۶۱
- ۹- سزابو، زولتان، تکنیک های آبرنگ، ترجمه نینا افخمیان (تنها)، تهران: انتشارات پانوس، ۱۳۷۵
- ۱۰- مجموعه آثار آبرنگ آلن بایاش، تهران: انتشارات یساولی، ۱۳۷۹
- ۱۱- حسن پور محسن و شباهنگی، جلال، مبانی تصویرسازی، اداره کل چاپ و توزیع کتاب های درسی، تهران: نوبت چهارم، ۱۳۸۷
- ۱۲- کتاب سال تصویرگران ۱۳۸۵، انتشارات انجمن تصویرگران کتاب کودک، ۱۳۸۵
- ۱۳- کتاب سال تصویرگران ۱۳۸۴، انتشارات انجمن تصویرگران کتاب کودک، ۱۳۸۴
- ۱۴- آثار تصویرگران کتاب کودک، ناشر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸
- ۱۵- قاسمی پویا، اقبال، آموزش تکنسین، ناشر: مؤسسه مطالعات و برنامه ریزی آموزشی سازمان گسترش، ۱۳۷۱
- ۱۶- استافل بیم، دانیال ال، ترجمه غلامرضا یادگارناد، آرش بهرامی، دکتر کورش یرند، درآمدی بر الگوهای ارزش یابی، انتشارات یادواره کتاب، ۱۳۸۶
- ۱۷- سیف، علی اکبر، روان شناسی پرورشی، انتشارات آگاه، ۱۳۷۳
- ۱۸- شریفان، احمد، جزوه آموزشی دستورالعمل طراحی سؤال و آزمون های پیشرفت تحصیلی، ۹۰- ۱۳۸۹

- ۱۹- میرزاییگی، علی، نقش هنر در آموزش و پرورش و بهداشت روانی کودک، انتشارات مدرسه، ۱۳۸۲
- ۲۰- هنر و آموزش و پرورش، انتشارات کمیسیون ملی یونسکو در ایران
- ۲۱- برجیسون، بت، ترجمه عربعلی شروه، نقاشی با مداد رنگی، انتشارات بهار، ۱۳۸۰
- ۲۲- آنجلو، ساندرا، مترجم: ندا گرگانی، شیوه‌های تازه نقاشی با مدادرنگی در ۷ درس، انتشارات بهار، ۱۳۸۰
- ۲۳- جیلبرت، وندی، مترجم: ندا گرگانی، نقاشی با مدادهای آبرنگی، انتشارات بهار، ۱۳۸۰
- ۲۴- پارامون، خوزه، مترجم: قاسم رویین، نقاشی با پاستل، انتشارات هرم، ۱۳۷۱
- ۲۵- پارامون، خوزه، مترجم: قاسم رویین، نقاشی با مدادرنگی، نشر نی، ۱۳۷۲
- ۲۶- ویکی پریا. دانش‌نامه آزاد
- ۲۷- جهان رازها و رمزها، کتاب نمایشگاه بین‌المللی آثار تصویرگران کتاب کودک، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۷۲
- ۲۸- جهان عاشقانه‌ها، پنجمین نمایشگاه آثار تصویرگران کتاب کودک، ناشر: دبیرخانه نمایشگاه بین‌المللی آثار تصویرگران کتاب کودک، ۱۳۸۱
- ۲۹- جهان مهر و ماه، کتاب نمایشگاه بین‌المللی آثار تصویرگران کتاب کودک، ناشر: انجمن هنرهای تجسمی، دبیرخانه نمایشگاه بین‌المللی آثار تصویرگران کتاب کودک، ۱۳۷۸

منابع لاتین

- 1- Fairy tales & Fantasies in illustration, Graphic, SHA, 1992
- 2- Bagnall, Brian and ursula & Hille, Astrid, Watercolors land scape, walter foster publishing, Inc, 1994
- 3- Lidzey, john, watercolour in close-up, Harpercollins Publishers, 2004.
- 4- Bays, Jill, water colours in a weekend (Flowers), David & charls Book, 2004.
- 5- cherrett, Pauline, The practical Art of Chinese brush Painting, published by Silverdale Books, 2003.
- 6- Dalley, Terence, The Complete Guide to Illustration and Design Techniques and Materials, Quantum Publishing Ltd, 2004.
- 7- Dawson, John, The Complete Guide to Prints and Printmaking Techniques and Materials, London: Quantum, Book 2004.
- 8- Sida way, lan, Seligman, Patricia, Be an artist in 10 steps, Great Britain: Hamlyn, 2009.
- 9- Soiety of Illustrators, Illustrators 23, The Society of Illustrators, inc, new york, 1981.
- 10 - Soiety of Illustrators, Illustrators 28, The Society of Illustrators, inc, new york, 1986.
- 11- Soiety of Illustrators, Illustrators 24, The society of Illustrators, inc, new york, 1982.
- 12 - Parramon, Jose, Ballestar, Vicenc, How to Paint animals, Watson Guptill Publications, new york, 1991.

- 13 – Bolton Richard, How to Paint with Bruhs-tipped felt pens, Search press limited, 1996.
- 14 – Parramon, Jose, Fresquet, G,How to Paint in water color, watson Guptill Publication, New york, 1989.
- 15 – Owen, Peter, Sutcliffe, The Complete AirBrush and Photo- Retouching manula, north light, Cincinnati, Ohaio,19.
- 16 – Annual’ 91 Illustrators of children’s Books, official catalogue of the Illustrators exhibition Bologna children’s Book fair.
- 17 – Annual’ 92 Illustrators exhibition Bologna Children’s Book fair.
- 18 – Annual’ 89 Illustrators exhibition Bologna Children’s Book fair.
- 19 – Iranian Illustrators of children’s Books 1968-1989, Institute for the intellectual development of Children and young Adults.
- 20 – Art directors index to Illustrators 13-RoTo vision 1993.
- 21– The Are book- phaidon presslimited, 1994.
- 22–Zoltan szabo watercolor Techniques- North light books- cincinnati/oHio,1994.
- 23– How to paint with Brush- tipped felt pens - Richard Bolton Search press, 1996.
- 24– The painting handbook-oceanabooks, 2003.
- 25– The artist’s handbook- Ray smith - Dorling kindersly. london. 1993.

